

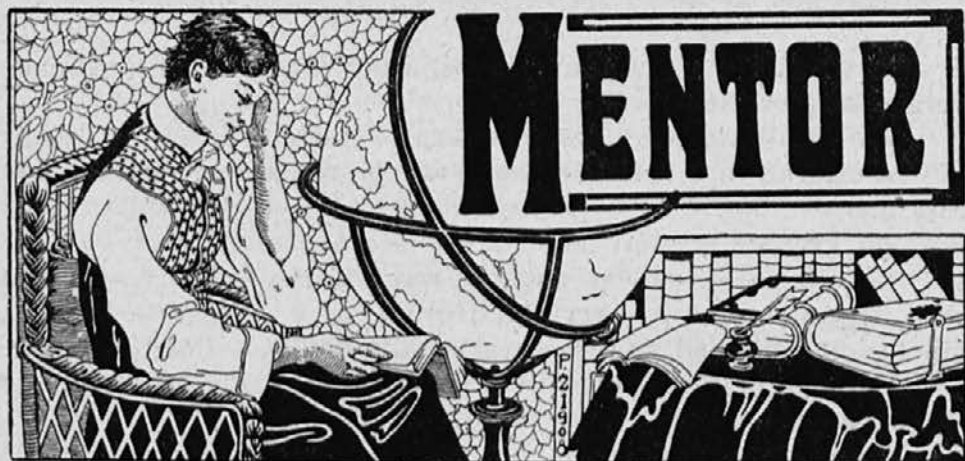
MENTOR

LIST ZA SREDNJE-
ŠOLSKO DIJAŠTVO

Št. 4. ::: Letnik III.

Urejuje
dr. Anton Breznik

Za leto 1910/1911

Letnik III.

List za srednješolsko dijaštvo.

Štev. 4.

F. S. Finžgar.

Silvester.

»Noter!«

»Hvaljen bodi Jezus Kristus!«

»Na veke!«

Komaj z enim očesom sem se ozrl od pisalne mize proti vratom. Pa sem takoj mrmraje pristavil: »Hinavec!« Zakaj možakar, ki se je pojavil pred menoj, je z vso zunanostjo molče kričal, da je kruto malo vajen pobožnih pozdravov. Pero sem odložil in se okrenil proti njemu, ki je stal za durmi.

Velik mož, sivobrad, na licih ostre, značilne brazde, čelo razorano, obrvi košate, kakor streha obešene na lice. Obleka vagabundska.

»No, kaj bi?«

»Me ne poznate, gospod?«

Sivi brki so se mu razčeperili, krog ustnic mu je zaigral smeh, ki je čakal in se zlobno veselil mojega razočaranja. Njegove oči, kakor bi se ukresali dve živi iskri v stari skorji hrastovega parobka, so me zadele z ostrim pogledom.

Pomislil sem in ga še enkrat pogledal.

»Silvester?«

Možakarju so se brki še širje razčeperili, tako široko, da so se pokazali od tobaka orumeneli zobje in zaeno je dvakrat navihansko pomežiknil. Odgovoril pa ni nič.

»Torej zares Silvester?«

»Silvester, da, gospod!«

»Oči so vas razodele!«

»Oči drže, drugo pak je danes belo jutri črno. Zares, gospod!«

In vnovič je pomežiknil. Iz pogleda je zeval grob pokopane vere vaše in v človeštvo.

»Postarali ste se, Silvester, odkar se nisva videla.«

»Postaral, in s križem na rami romam tja, kamor nam je vsem zapišano.«

»In križ ste si sami naložili, Silvester!«

Nekoliko je pomolčal, potegnil rami visoko kvišku, z ramami vred dvignil strehaste obrvi, obtičal za časek v tej pozi, nato pa hipoma oboje povесil, da se je stresel suhljati život. — Potem je rekel:

»Sem ga naložil in ga nisem. Nekaj sam, nekaj drugi; takole je, gospod!«

»Filozof,« sem prevdaril sam pri sebi. V tistem hipu se mi je rodila slja, da bi zvedel zgodbo tega moža, ki je osivel — v ječah.

»Silvester, nekaterikrat sva se videla, pa sva malo govorila. Ali danes bi vas jaz vprašal: Kaj, če bi mi vi popolnoma odkrito-srčno razodeli, kaj in kakšen je bil pravzaprav začetek tega in takegale vašega konca. Sedite, pa mi povejte; saj sva rojaka!«

»Hvala lepa, gospod! Sedel bom, nič se ne bojte, zakaj čist sem. Pred mesecem pa nisem bil čist, in takrat bi rekel Silvester: Hvala lepa — in ne bi bil sedel in ne pripovedoval.«

Torej koliko let ste prebili po zaporih?»

»Šestdeseto leto življenja mi teče, od teh šestdeset sem jih preživel štiriindvajset za „tistimi okni...“« Dejal je navskriž prste in pogledal skozi.

Silvestru je kanila solza na sivo brado, in obraz mu je zasenčila za hip bolešt, porojene na dnu srca nekje, odkoder je stopila kakor iz groba v tej uri.

»Štiriindvajset let«, sem ponovil počasi. »To je mnogo!«

»Preveč, gospod! Če je vsako leto od teh let vredno samo deset kron, sem poplačal dvakrat vso škodo, kar sem jo prizadel ljudem. Dvakrat, sam pravim, pa ne štejem mraza in lakote in drugačnega trpljenja k temu računu. Zakaj vse to je pa za obresti, po krščansko rečeno, za pokoro.«

Zdelo se mi je, da se je še ena solza izprožila izpod veke, ker je Silvester naglo potegnil z rokavom preko oči, kakor bi se nečesa sramoval.

»Pripovedujte torej od začetka do konca...!«

Silvester je začel...

Dolga je bila njegova povest, z žalostjo in bridkostjo napojena. Celo njegovo življenje je bila zastavica, vsa prevozlana z nitmi, ki jih plete v človeku strast v čudoviti klopčič, ki bo spoznan in razrešen šele tedaj, ko se snidemo ob koncu dni v Jozafatovi dolini...

Takle pa je bil začetek njegove poti navzdol...

Silvester pripoveduje:

I.

Ko bi se zdajle dvignila očetova iztrohnela roka iz groba, bi jaz, izgubljeni sin, romal na gomilo in bi pokleknil in roko poljubil pa bi govoril: Poljubim te, roka očetova, ker si bila stroga, kakor sem zaslužil. Ko bi bila pa še strožja, bi te poljubil dvakrat. In ko bi bila tedaj zapahnila vrata in me zaklenila v dom, ko si me odvedla v tujino, bi te poljubil desetkrat. Ali to so prazne misli, kaj ne, gospod?

»Pripoveduj, Silvester! Torej z doma so te dali?«

Z doma, ker sem bil poreden, neugnan in nemiren, kakor vrela voda. Toda danes vem natanko, da hudobije še ni bilo v mojem srcu. In vendar sem že takrat čutil, da so vsi prsti cele fare kazali name: Silvester, oha! In vse oči so gledale na očeta in mu očitale: Tvoj sin, oha! Zato je rekel oče: Silvester, dovolj je sramote. Služit pojdeš. Čez gore, v tujo deželo, da ne pride sloves o tebi čez visoke planine od tukaj ne tja in od tamkaj ne sem.

Mrzla groza me je stresla ob tistem trenutku. In ko bi ne bilo trme v moji glavi kdovekoliko, bi bil pokleknil pred očeta in prosil z dvignjenimi rokami. Tako pa nisem. Zato sva šla.

Tri dni sva hodila. Ponujali so me po kmetih, kakor ponuja krošnjar slabo blago, dokler me niso spečali. In kje? V neki grapi, zapaženi od treh plati z gorami in gozdovi, je gospodaril v pusti samotni trden kmet. Nobenega soseda, nobene vasi, nobenega zvonu in tudi ceste ne. Komaj kolovoz. Ko sem segel očetu za slovo v roko in poslušal vpričo gospodarja te-le besede: Vso očetovsko oblast vam izročam nad fantom! Dajte mu dela več kot kruha. Pod zimo se vrnem ponj. Če ga pohvalite, se vrne domov; če ne, Silvester, bo tvoja pot naprej, čeprav v deveto deželo — tedaj se je očetu tresla beseda, jaz sem pa strmel na visoko bukev, kjer sem opazil ptičje gnezdo. Po očetovem odhodu sem se skrivaj splazil na svisli, se zaril v slamo in se razjokal tako neusmiljeno žalostno, da so me oponašala jagnjeta pod menoj v ovčaku. In tedaj sem sklenil, da potrpi vse, potrpi, če bi polena sekali na meni, samo da se otmem jeseni te grozne grape.

Prvi dan mi ni nihče ukazal dela. Drugo jutro še pred svitom me je poklical gospodar. Gospodinja, odurna in hudobna ženska, mi je nalila mleka v skledo in porinila predme peto črnega, suhega kruha. Po tem zajtrku sva šla z gospodarjem v gozd — z ovci. Gospodarja sem bil vesel. Prijazen je bil z menoj, razkazoval mi je posestvo, določal meje, kod in kje smem pasti, podžigal me k pridnosti in obljubil, če se obnesem, da me jeseni očetu pohvali, mi da dogovorjenih deset goldinarjev plače in lepe nove škornje povrhu.

Tako-le se je začela moja prva služba. Kakor večnost so se plazili dnevi. Preležal sem pod neko bukvo cele ure vznak in gledal

skozi veje v višnjevo nebo. Preračunil sem mesece, seštel dneve in si naredil pratiko v gozdu. Kolikor dni sem naštel po dolgem računu do jeseni, toliko zarez sem vdolbel v bukev. Vsak večer, predno sem gnal domov, sem vzel nož in prečrtal eno zarezo s križem in vselej se mi je zdelo, da sem si izpulil en trn iz srca. Počasi, zelo počasi so se množili križi — toda množili so se pa vendarle.

Ko je nastopilo poletje in je pritisnila vročina, je priganjalo tudi delo. Takrat sem pasel samo ob hladu zjutraj in zvečer. Čez dan sem pa moral delati na polju. In kako sem delal! Hlapca, dekli, gospodinja — vse me je gonilo in tiralo brez usmiljenja v najtežja dela. Usmiljenja ni bilo v teh ljudeh, ki so malo govorili, in še tisto govorjenje je bilo meni skoro neumljivo zadiranje. Edini gospodar mi je prizanašal in me večkrat poslal od dela na daljni studenec po vodo z vrčem. Dobro sem čutil, da mi je ukazal zato po vode, da sem se oddahnil in ne zato, ker ga je žejalo. Često mi je skrivaj pomolil kos pogače, kadar je prišel ob nedeljah od fare.

Ko sem ob tolikem trudu prekrižaval zvečer svojo pratiko na bukvi in videl še dolgo vrsto neprekrižanih dni, bi bil kmalu obupal. Nisem hodil mnogo v šolo in še tedaj sem bil živ nepokoj. Ali ob teh urah sem se živo spominjal tiste zgodbe, kjer je zdihoval svinjski pastir: Domov pojdem in porečem: Oče grešil sem... Tudi moj sklep je bil tak in upanje na gospodarjevo pohvalo trdno kakor kamenkost.

Pa kaj se zgodi. Gospodar je imel mladega žrebca. Vam povem, žival, kakor jih ni mnogo pod cesarjem. Nosil se je kakor vihar, rezgetal prešerno kakor divjak, za gospodarjem pa hodil kot kužek. In ta ljubezniva ljubezen gospodarjeva ti poskoči in udari gospodarja, da je siromak umrl brez luči in brez oporoke kar sredi travnika kakor bi poginil koštrun. Bog se usmili! In mislite, da je kdo jokal? Nihče. Hlapca sta pretepala konja, baba ga je klela — mož je pa ležal na mrtvaškem odru. Edino jaz sem se zaril, kakor prvi dan službe, na svisli in sem prejokal celo noč. Ko smo ga zagrebli, sem pa stopil pred gospodinjo in sem rekel:

»Dajte mi, kar mi gre. Ne bom več služil pri vas!«

Gospodinja je razkleščila široka usta — kakor žaba, taka je imela — in je zapuhala vame: »Kaj ti gre? Nič ti ne gre, lenuh! Umrli ti je potuha in sedaj proč! Ne boš hodil proč! Jaz te šele izučim, kaj je delo! Hodi in ženi ovce v hrib!«

Zamahnila je z roko in me sunila skozi vrata.

Ob tem trenutku, gospod, je bilo spočetje tega -le Silvestra, zaznamovanega od kraja do kraja dežele, kakor sedi tukaj-le pred vami.

(Dalje.)

Prof. Fr. Pengov :

Črna liska.

(Dalje.)

Kako lepo urejena leže jajca v gnezdu! Kako se spreminjajo v raznovrstnih barvah! Zdaj so pisano-modra, zelena, rdeča, rumenkasta, vijolična ali rjava; večkrat so temneje pikčasta ali pegasta, celo ozaljšana in orisana s fantastičnimi zavitki. In ta jajčeca, tako lepa po barvi, tako mična po obliki, zaslužijo naše občudovanje šele, ako se ozremo na njih vsebino, ako pomislimo na njih čudoviti notranji organski razvoj! Ali ni ta mali delec brezlikega beljaka in rumenjaka čudovita kemična delavnica, ki pričara iz nečutne, brezmiselne, sirove mase prefini organizem razvijajoče se ptičice, ki jo hrani in oblači v najnežnejšem detinstvu? Da, jajce, na katerem sedi valeča liska, je pravo umetniško skladišče najraznovrstnejšega orodja in organov za tekanje in plezanje, za letanje in plavanje, za gledanje, poslušanje in vohanje, za dihanje in prebavljanje! Tukaj veljajo prav posebej Gregorčičeve:

V delavnico sem tvôjo zrl,
Ki bitij si rodil brez brôja!
Skrivnostno snuje roka tvôja:
Nikjer je stalne ni stvari,
A prah noben se ne zgubi.
V delavnico sem tvojo zrl,
In videl vedno sem vrtenje,
Prelivajoče se življenje,
Prerojevanje, prenavljanje,
Iz bitja v bitje presnavljanje.

(Človeka nikár!)

Pa jajce ni samo čudovito po svoji vsebini, ampak tudi polno upov za bodočnost. Ali ni zavisen obstanek in cela prihodnost ptičjega sveta edinole od jajca v gnezdu? Omne vivum ex ovo, so rekli že stari rimski naravoslovci. In navzlic temu, kje, za mifega Boga, najdeš, prijatelj moj, na svetu kaj bolj nezmožnega, kot je zdrobljivo jajce v gnezdu in to sredi toliko močnih sovražnikov, ki se jim kar sline cedijo po tej slaščici! Tatinska sraka in vrana, kavka in šoja prav nič ne zaostajajo kot roparice gnezd za grabežljivimi kunami in dehorji, za podlasicami in hermelini z zločinskimi vevecami po vrhu — sirovih zlikovcev, ki razdirajo ptičja gnezda, niti v misel ne jemljem. Vendar pa je modra narava poskrbela za mnogostransko varstvo slabotnim ptičicam in njihovim še nezmožnejšim jajčecem.

1.) O močnih pticah roparicah nam ni potreba tu veliko govoriti, kakor tudi ne o vranah in krokarjih. Kajti ti so že sami dovolj veliki in bojeviti, da si ohranijo domače ognjišče z belimi ali pisanimi jajci v velikih, odprtih gnezdih; posebno velja to o

kraljevih pticah, kakor so orli in sokoli, ki ležejo primeroma le po malo jajec na leto.

2.) izvrstno varstvo za jajca mnogih slabotnih ptičic so raznovrstna dupla, bodisi v pesku ali skalovju, v prsti ali drevesnem štoru. Vse žolne, vijoglav, zlatovranka, papige, vodomec, pobrežna lastovica, čebelar (*Merops apiaster*) in škorec porabijo za valitev taka dupla, zato jim pravimo duplarji. Vsa jajca duplarjev so bela kot kreda, mnogokrat bliščeča kot porcelan, ali pa vidimo na njih vsaj blede-apnene ali jasno-modrikaste barve, kot n. pr. pri mili jerici, škorcju in drugih. Vseh drugih barev pogrešamo, in čemu bi tudi bile v krajih, kjer jih nihče ne vidi in tudi videti ne sme.

3.) V kakšnem nasprotju s prejšnjimi so jajca tistih ptic, ki gnezdiijo na tleh, na goli zemlji! Brez sledu o kakem mehkiem gnezdu ležijo jajca pribe, škurha, morskih lastovic in drugih na tleh pred teboj in pred obličjem celega sveta. Nesrečna ptica, ali ti ni nikoli šinilo v možgane, kako nevarna je taka drznost, kako ogroženo tvoje gnezdišče!?

Za ta res negotovi položaj je položil Bog v naravo bistroumno sredstvo prilagodenja barev z okolico; to sredstvo zove Anglež mimicry.

Vsakdo izmed nas vé, da iz daljave zelo težko ločiš sivilo v sivi, rjavilo v rjavi, mahovo zelenilo v mahovo-zeleni barvi. Opiraje svoje račune na to dejstvo, nosijo jajca talnih gnezd barve, bodisi zelenkasto-rjave ali mahovnate ali drugačne, kakršna je pač barva gnezd in njihove bližnje okolice. Vzorno, kot bi bil izbiral barvila slaven umetnik-slikar iz Rafaelove šole, se vjemajo zamolkli toni teh jajec s topimi, lokalnimi barvami gnezd in tal, ki tvorijo vsakokratno njihovo ozadje.

Ta mojstrsko zadeta harmonija in soglasje barev je kakor ščit Junone, kakor nežen čarovni pajčolan, kakor Siegfriedova čelada, ki skriva odprtoležeča jajca pogledom ostrovidnih vran, srak in kanj.

Gotovo si že našel na prehodu ali tudi pri resnem poljskem delu zunaj gnezdo navadnega poljskega škrjančka. Toda kako? Ali nisi skoro stopil in pomandral valeče ptice, tako blizu, tako tikoma pred tvojo nogo je sfrčala kvišku? Tedaj šele si opazil pet mičnih, drobcenih jajčec v gnezdu. Drugače pa bi bil moral dolgo iskati, preden bi bil našel prsteno-rjava jajca na prstenih tleh. Ravno tako prsteno barvana, peščeno-žolta so jajca deževnikov, stepnih škrjančev in stepnih kur, morskih lastovek in galebov. Na peščeno-barvanih lupinah morskih tovovčic boš našel imitirana mojstrsko in do prevare, celo mala, temnejša kremenčeva in krščeva zrnca v pesku v obliki temnejših peg.

Sljuka, divji petelin, ruševci in gozdni jerebi, ki gnezdiijo v suhem resju ali rjavem gozdnem listju, imajo brez izjeme listno-rumena jajca v odprtem gnezdu.

Močvirne ptice od nekdanj pri nas dobro znanega postavnega škurha pa do raznih vrst malih in večjih povodnih kljunačev, ki delajo lovcu dosti preglavice, preden se mu dajo obesiti okoli usnjatega pasu, vsi ti ptiči ležejo olivno-rjava, mahovnato-zelena, rjavopegasta jajca. Izmed 400 evropskih ptic gnezdi kakih 150 na tleh in vedno imajo jajca stalno barvo; tako splošen je ta zakon, da komaj moremo govoriti o kaki izjemi.

4.) Pa mnoge divje race imajo vendarle bela jajca? — Res je to: divje race in gosi, čopasti ponirek in znana nam liska imajo belkasta jajca. Toda te ptice gnezdiijo v varnem trsju in ločju in kadar zapuščajo gnezdo, ga pokrijejo z izpukanim lastnim perjem. Ravno tako pokriva lišajno-pisani ležetrudnik svoja motno-bela, modro-mramorovana jajca in škrjančno-barvana močvirska uharica (sova) svoja apneno-bela jajca, kadar jih zapusti; podnevi pa čepita na gnezdu in zakrivata se svojim perjem jajca in gnezdo slehernemu očesu.

Na podoben način se varujejo še mnogi stotisoči drugih neoboroženih bitij pred sovražniki. Posebno velja to za mali svet žuželk. Spomni se le zelene gosenice na zelenem listu, rjave saranče (kobilice) na zarjavelem pašniku, sivega metulja, ki počiva na sivem lubju ali z lišajem porasli skorji in kako ga izvrstno varuje siva lastna barva v sivem dnu. Le par zgledov po imenu iz domačih krajev: ako sedi drevobarvec (*Calocampa vestuta*) na trhljem deblu, ga boš le težko, težko kedaj zalotil; preidealno se vjema barva živali s počivališčem; izvrsten zgled je tudi robidni okač (*Thecla rubi*), sedeč se zloženimi krili na zeleni vejici, ali: borov prelec, borov vešec, borov pedic, sedeči na borovi skorji, veliki koprivar in podnevnik (*Sátyrus sémele*) na drevesnem deblu, gosenica pelinove sovke na pelinu ter gosenica okačeva, sedeča na košeničici.

Drugih tisoč podobnih zgledov moramo preiti, saj nahajamo celo v naročju Posejdonovem nebroj sredstev v varstvo nedolžnih živalic. Tam živi na dnu plitkih brežin cela vojska slabotnih košarjev (*Crustáceae*), ki posnemajo na svoji obleki na presenetljiv način barvo morja. Da, še več! Njihova barva se menjava in prilagoduje vselej novi okolici, v katero so se bili preselili. Francoz Pouchet imenuje to zmožnost »kromatično funkcijo«.

Čudno, kaj ne! Na brezkončnih, golih, peščenih pustah in na neizmernem blatnem dnu morja, povsodi podobna sredstva v varstvo živali! Ista ideja v čarobnih varijantah, ki vse kažejo na en in isti veleum!

Zares delo, ki je vredno velikega mojstra!

5.) V zadnjem oddelku opazujemo še ptice, ki delajo bolj ali manj umetna gnezda v grmovju in mejah, v trsju in zmedenih koreninah. Pri teh ni potreba varovalne barve, saj jih varuje že kraj sam dovolj pred očmi pohlepnihi neprijateljev. In glej čudo! Komaj smo stopili na to novo pozorišče, takoj se je spremenil s kulisami vred

tudi igravec: harmonija barev, mimikrija zgine kot kafa, ker nima več smotra in na njeno mesto se postavi čudovita mnogoličnost in raznobarvnost. Pri vsej pisanosti pa vendar ne nahajaš v vesoljnem tičjem svetu nikoli trobarvanih jajec. Ta okolnost je velikemu Stavniku narave le še v večjo čast; občudovati moramo namreč ženijalnega umetnika, ki je znal pričarati le z dvema temeljnima barvama raznovrstno in pisano prelivanje barev, to pa s toliko nežnostjo, fineso in mehko, da stojiš pred največjo težkočo, ako hočeš tako barvano sliko le pravilno in točno opisati z besedami.

Vendar pa se izogibajo jajca umetnih gnezd vseh svetlo-belih barev. Saj bi take kričeče barve prodirale s silo varujoči polumrak, ki ga dela grmovje in gnezdo in bi sladkosnede sovraže naravnost dražile. (Dalje.)

Hanibalov grob.

Josip Logar:

Radovan.

Žaloigra v štirih dejanjih. — Slika iz kmetiških uporov v 16. stoletju.

10. prizor. Prejšnja, Željko, Jesenko, Meteljko.

Željko. Dober večer, moža. Ali sta še sama? Pozno bo že, pozno.

Jesenko. Bo treba pa noč privzeti, kaj? Grajski nam ne dajo miru ne ponoči, ne podnevi.

Meteljko. Radovana še ne vidim tukaj.

Željko. Bi pa Radovan sam naredil. Čemu treba nas vseh tu. Brez mene se bo tudi opravilo.

Stojan. Batine, zapor in tlako ti bodo odmerili brez tebe, nihče te ne bo vprašal, ali si s tem zadovoljen ali ne. Če si pa hočeš kaj priboljšati, se pa moraš sam oglasiti.

Meteljko. Pa še takrat jo boš skupil. Ej možje, z gospodo treba začeti drugače govoriti.

Željko. Meteljko, stene imajo ušesa.

Jernej. Pa moje ne. Tu smo možje varni.

Željko. Drugače je pa moje mnenje; ne dajmo gospodi prilike, da bi se nad nami znašala. Jaz napravim, kar mi naroče, potem pa pazim, da jim grem s poti.

Meteljko. Kajpada, da drugi tem več dobimo, še tvoj del po vrhu. Sreča tvoja, da si tako stran od grada. Leni gospodi se ne ljubi tako daleč, da bi te za vsako malenkost dregala. Jaz imam sinove, jaz imam hčere. Jaz ti bi vedel drugače reči povedati. Možje, predolgo nas niso ti ljudje rabili in potrebovali v sili. Kaj, naj se samo zopet enkrat zasveti po bližnjih hribih in gorah, boste videli, kako nam bodo kar naenkrat dobri in prijazni.

Jesenko. Ali vam jaz ne pravim, da treba te ljudi samo sè strahom obdelati? He možje, koliko nas je v našem delu in nas oskrbnik muči in strada.

Željko. Jesenko, mene je kar groza. Ti nas boš vse pehnil v nesrečo.

Stojan. E Željko, saj smo že tako dovolj nesrečni. Malo več ali malo manj je nazadnje vseeno. Ampak tisto pa ima Jesenko prav, tisto. Jaz mislim, možje, da smo se že dostikrat sami Turkov ubranili in jih sè strahom navdali. In še grajske smo obvarovali. Pa bi samih sebe ne? Ampak tisto pa ima Jesenko prav, tisto.

11. prizor. Prejšnji, Radovan, Ljubimir, Dragovan, Benko.

Radovan. Pozdravljeni, možje. Pa hvala vam, da ste se vsi odzvali povabilu. Dolgo časa že nismo bili skupaj.

Ljubimir. Pa ponoči nas tudi že dlje nisi klical. Saj pravim, da nas bo oskrbnik vse izvohal.

Benko. Da bi jaz ne smel, kamor bi jaz hotel — in ne govoriti, kadar, kjer in s komer bi jaz hotel! Radovan, ti si že skoro popolnoma prost, spoštovan pri ljubljanski gospodi, pri višjih častnikih — pa boš kaj takega prenašal?

Dragovan. Oskrbnik mi lahko napravi strašno škodo. Ali se naj grem z bikom bost?

Benko. Če znaš biti lev — lahko.

Jernej. Možje, nekaj bi bilo dobro prigrizniti. Boljega ne premorem pri najboljši volji. Radovan, bom pa jaz pod oknom na klopi, da se kdo ne prikrade. Pri odprtem oknu bom vse slišal, kar se boste pomenkovali. Če me bi pa ravno potrebovali za eno ali za drugo reč, me pa kar pokličite.

R a d o v a n. Možje! Vi veste, da smo se skupaj dogovorili, kadar je šlo za nas vsakega posebe ali za vse skupaj. Zakaj en sam ne ve vsega in tudi ne zmore vsega, čeprav bi vse vedel. Če pa vsi kaj poštenega sklenemo, bomo pa tudi vsi delali, da se kaj doseže. Vi pa imate skušnjo, zakaj niste bili samo par korakov izvan domačega sela in ne poznate samo domačega graščaka in oskrbnika. Trudapolno življenje pa človeka najbolj in najhitreje izuči.

Pa naj reče kdo, da nimamo trudapolnega, žalostnega življenja! Ali vstanete zjutraj, da vas ne bi precej prevzela skrb: »Bog sam zna, kak bo zopet današnji dan?« Ali greste zvečer k počitku, da vam ne bi pritiral spomin na prebito tugo in jad skrivaj solzo v oči? Vem, vi ste vajeni, vi znate trpeti in molčati. Ali ko gledate svoje jokajoče otroke, ko vas prosijo jesti, vas goni pa oskrbnikov bič na tlako — morete li to prenašati mirno dan za dnem? In ko vas zajokani obrazi vaših sinov in hčera prosijo pomoči, pa je ne morete dati — še manj vaše revne žene — ali se vam tedaj ne krči srce v prsih? Dajete jim svoj pridelek, več kot jim gre, da sami stradate; dajete jim svoj denar, dajete jim svoje telo za težko, težko tlako — ali jim hočete dajati tudi svojo čast in poštenje? Možje, ki vas delajo sivi lasje in sključen hrbet častitljive — ali smo res tako nizkega mišljenja, da bomo imeli kot psi tem večji strah in tem večje spoštovanje do njih, čim bolj nas bodo zaničevali in bili? Zakaj tudi pes pozna svojega gospodarja bolj po biču nego po sladkorju.

Ha, ko bi bilo to vse največ! Saj se mi je hudo godilo, dosti hudo — a sem šel v cerkev in Bogu potožil svojo tugo in nadlogo, pa mi je bilo laže. Zakaj gospod Bog posluša enako gospoda in tlačana. Zdaj nam pa jemljejo še naše cerkve, preganjajo naše duhovne, skrunijo naše oltarje, kradejo cerkveno premoženje. V nedeljo ste slišali, kaj vam je povedal oni Štajerec. Ali niso prevzetni plemiči najeli napol surovih, napol pijanih ljudi in napadli škofa pri belem dnevu, na sredi mesta? Ali ne silijo že tam ubogih tlačanov, da jim opravljajo ob nedeljah in največjih praznikih najnižja dela — kidajo hleve, vozijo gnoj, in to ob času, ko se je prej opravljala služba božja? Ali je Kranjska daleč, — in ali so naši graščaki boljši od štajerskih? Ha, veste, zakaj vam je župnik v nedeljo molil molitve za prostost cerkve — in zakaj vas je prosil, da molite za grajske, posebno pa za gospo in njenega sina? Ker si tudi že kranjska gospoda kliče protestante v deželo.

Naši mašniki morajo bežati, nemški pastorki pa se šopirijo po naših cerkvah. In Bože mili, kaj napravijo iz naših lepih cerkva? Groza me obide, ko se spomnim, kaj je napravila sosedna graščakinja s kipom Matere Božje! Možje, vi si mislite, kar si hočete — meni pa je vera mojih očetov sveta. Tam-le na griču je izkrvavel moj oče in moj stari oče, ko sta branila našo cerkev pred Turkom

— glejte moje rane na prsih! To vam pa povem: za vero se ne bojim v smrt, se ne bojim postaviti se z mečem v roki zoper nikogar.

Benko. Ha, Radovan, ti poznaš Benkovo družino. Pet močnih fantov imam, ki izdero meč in puste nožnico doma.

Stojan. Radovan, naprej mi govori ali pa mi posodi svojo besedo za nekaj časa. Ali ti poslušáš to, Željko?

Meteljko, Jesenko. Naprej, Radovan, naprej! Ali ti nisem pravil, Dragovan, da imamo Turke blizu?

Radovan. Blizu jih imamo. Grajska gospa naj zatisne svoje oči — pa boste videli, kako bo pri nas. Bog jo ohrani še dolgo, dolgo let — a tudi ona nam ne bo mogla pomagati, ko se bosta oskrbnik in graščak pred nami dovolj močna čutila. Zato nas dero, zato nam množe že tako številno tlako, zato so nam vedno za petami. Ko nam bodo roke popolnoma zvezali, potem pa store z nami, kar se jim bo ljubilo. Ali niste slišali, kako so grozili nadvojvodu v Gradcu, ko jim ni hotel dati pisma, da je njihova luteranska kriva vera ravnotako dovoljena kot naša prava — da jo smejo usiljevati svojim podložnikom in zapovedovati, samo po tem novem evangeliju živeti? Ali niste slišali, da so že premotili cesarskega poveljnika, da se je obrnil sè svojo vojsko proti Gradcu in grozil nadvojvodu z vojsko, če ne ugotovi luteranskim deželnim stanovom? Ali niste videli zadnjič luteranskega pastorja, kako je vojakom pridigoval luteranske nauke? Mi branimo gospodo z lastno krvjo pred nevernikom, mi vzdržujemo obmejno brambo — ti pa naj za našim hrbtom sejejo luteranstvo? Ha, nadvojvoda je z nami, on si želi pomoči zoper to brezversko in uporno gospodo, on čaka, da se skoro kdo zanj potegne. Smrti pa se jaz ne bojim ne iz turške in ne iz krivoverske roke. Jaz bom branil čast, poštenje, življenje in vero svojemu otroku, dokler mi mišice ne odrevene. Kdor je mojih misli, ta je moj!

Stojan, Benko, Jesenko, Ljubimir, Meteljko. Mi smo s teboj! Mi smo tvojih misli.

Dragovan. Jaz sem bil vedno za dobro stvaz. Radovan, ali si ti mene kdaj pogrešal, ko si nas klical na pomoč bližnjim vasem, zoper hajduke? Samo ti meni povedi, kdaj in kam naj pridem, pa boš videl, da bo Dragovan vedno na mestu.

Ljubimir. Ampak če je nadvojvoda z nami, ta nam bo že pomagal.

Stojan. Možje, roko mu dajmo — on naj pa potem pove, kako in kaj misli. Zakaj odlašali ne bomo več!

Željko. Jaz bom pa še Jerneja poklical. (Odide in se ne vrne več.)

Radovan. Jaz se na vas popolnoma zanesem. Zakaj jaz vas poznam. Sedaj bo pa treba še druge poučiti. Predvsem nam treba vodje.

Stojan. Možje, mi smo dali Radovanu roko. Naš vodja je Radovan.

Vsi. Živel Radovan!

Radovan. Prijatelji, prej ne bom miroval, dokler ne bomo varni v svojih cerkvah, v svojih hramih in na svojih poljih. In če treba, dam življenje za to. Naj se pa mojim otrokom in vnukom bolje godi nego se je meni. Bog in nadvojvoda sta za nas. Od vas pa vem, da me ne bodete zapustili.

Vsi. Nikdar, nikdar!

Stojan. Halo, Jernej! Orožje nam popravi in zbrusi! Raje se danes udarim nego jutri.

Radovan. Previdnosti treba največje. Ne govorimo, da se ne izdamo. Druge može moramo koj pridobiti. Razdelite si delo. Pa pametno in modro jim vso stvar razložite. Prihodnje dni mora pasti odločitev. Stvar se mora posrečiti. Za podvodje si pa odločim Stojana, Benka, Jerneja in Jesenka. O načrtu se dogovorimo še nocoj. Drugi pa koj nocoj na delo. Pripravite orožje, hrane in potrebnega za naskok. V Dolgi jami je zbirališče ob dvanajsti uri vsakikrat, kadar bo oznanjeno. Meteljko pa naj poišče in pouči zanesljive, pogumne, modre in zgovorne može, ki bodo umeli tudi druge dvigniti do umovanja sladke besede svoboda. Vedno in vedno mi poročajte o napredku. Prijatelji, naprej! Mi hočemo varnost naših cerkva in naših hiš.

Vsi. Svobodo naših cerkva in naših hiš!

Dr. J. Gnidovec:

Homer in njegova pesem.

(Dalje.)

Zevs pošlje Agamemnonu zlega boga Sna v Nestorjevi podobi, da bi ga pregovoril, naj se poda v boj. Agamemnon skliče kneze in jim razloži svoj načrt, kako preskusiti pogum naroda. Preskušnja se slabo obnese. Agamemnon proti svoji volji tako prepričevalno govori, da vse ljudstvo dere proti ladjam, da bi se kar najhitreje odpeljali v domovino. Knezi s težavo narod zopet skličejo k zboru. Odiseju se posreči Grke navdušiti za boj.

Junak drugega speva Iliade je Agamemnon. Pesnik ga vzdržuje v ospredju prav očividno. Da bi to tem laže dosegel takoj v začetku drugega narodnega zbora, postavi nasproti njemu Thersita. V tem se kaže velika genialnost pesnikova. Thersit je ena najpopularnjših podob, ki jih je kedaj naslikal kak pesnik. Thersit je, lahko ga tako imenujemo, kritični duh grške armade. Kjer je treba — ali tudi ni treba — boja z besedami, tam je gotovo zraven; pre-

brisan je bolj kot vsi drugi, opazuje bistreje in sodi ter dokazuje z neizprosno logiko. Thersit je človek, ki zna formulirati to, kar je mnenje večine. V zabavljanju je pravi mojster. Poleg teh lastnosti pa še njegova vnanjost: šepast, škiljast, kruljav in grbast, ozkih pleč, prsi naprej, na šiljasti glavi nekoliko las. Vsem je bil zopern, najbolj pa Ahileju in Odiseju; toda sedaj se je spravil nad Agamemnona. Ne vemo pravzaprav, kaj Thersit dela v vojski; preje ga ni bilo in pozneje ne slišimo več o njem. Dasi je tako grde postave, se je pa vendarle udeležil vojne in si je celo vjetnikov nabral, seveda si je lahko misliti, da je to samo lastna hvala, pa ni potrebno, saj govori v takem tonu, da ne kaže nobene ironije. Ali Thersit ni samo oster kritik, temuč stopa tudi s pozitivnimi predlogi na dan. Tega je gotovo vaje, da najde povsod pazljivih poslušalcev. Ko napade Agamemnona, začuti na hrbtu sicer težko roko Odisejevo, ki ga kar sè žezlom obdela, tako da revež bolešno zakriči. Toda drugekrat mu je vendarle tudi Odisej moral pri-pustiti, da svobodno govori, saj ga sam imenuje jasnoglasnega govornika. Kako umetno predočuje pesnik tega nepridiprava, tega smešnega, pa nič manj nevarnega človeka! Celó izmed junakov ne opisuje nobenega tako obširno in natančno. Podobno se v Odiseji najbolj podrobno slika berač Iros. Kakor Thersit, tako tudi Iros nastopi samo enkrat; ko je pa izvršil svojo ulogo, odide za vedno.

Thersitov predrzen nastop proti Agamemnonu omogoči, da se narod pomiri in zopet vrne k pokorščini, ki je bila že nekoliko v nevarnosti, ko je Agamemnon proti svojemu pričakovanju sè svojim govorom navdušil Grke, da bi se vrnili v domovino, dočim je pričakoval, da se bodo takemu nasvetu junaško ustavili. Thersitov nastop pa je ponudil Odiseju priliko Grkom odločno povedati, kaj je v sedanjih razmerah zanje edino častno: ne domov, Troja mora pasti! Za Odisejem govori Nestor, za njim Agamemnon. Nestorjev pomirjevalni duh prevzame Agamemnona, da prizna svojo krivdo: on je prvi žalil Ahileja; pa odkrito želi, da se zopet sprijaznita, potem pa gorje Trojancem!

Zbor je končan; sledi daritev, nato pojedina, in priprava za boj. Slednjič nam pa pesnik opisuje vojno moč Ahajcev in Trojancev.

Živo nam slika pesnik, kako gredo Grki v boj. Agamemnon v sredi; okoli njega urejujejo knezi vsak svoje čete. Celó Athena z aigido v roki se jim pridruži. Prelepo nam predočuje pesnik s primerami iz narave neizmerno vrevo in gnečo neštetihi grških čet: Kakor silen gojzdni požar daleč žari in sveti, tako blišči orožje korakajočih Ahajcev; kakor jate letečih ptic, prhutajoč in kričeč hite naprej čez močvirne travnike, tako so se razlili Ahajci z ladij čez poljano; in kakor nešteta množica muh roji in vrši okoli staje, kjer se z mlekom polnijo posode, tako Ahajci hite željni, pokon-

čati Trojance na poljani. Najpreje torej — kakor iz daljave — kot naravna prikazen; nato premikanje vrvečega moštva; potem bojaželjnost, ki se vzbuja ob pogledu na sovražnika. Naposled pa četrta primera o urejevanju čet: Kakor pastirji pomešane črede lepo ločijo, tako napravijo knezi med četami red za boj; v sredi pa Agamemnon, kralj. Pogled in glava kakor Zevs gromovnik; opasan kakor bojni bog, pleča kot Posejdon! Nalašč ga je Zevs povelical, da je videti večji od vseh junakov. Štirikrat začne pesnik, vselej z novo primero, vse pa služijo slednjič v to, da nam stopi Agamemnon v vsem veličanstvu pred oči.

Prvi spev, ki obsega toliko viharjih prizorov, je pesnik zaključil s pojedino v Olimpu, kateri sledi mirno spanje. V sredi drugega speva pa nas pripravlja z najmirnejšo izmed vseh podob na strašno bitko, ki bo povzročila toliko nesrečo in pogubo! V drugi polovici pa pesnik našteva grško vojno moč pred Trojo. Treba je posebno močnega sredstva, da nam ohrani pesniško ubranost med tem naštevanjem. Temu namenu pa služijo omenjene štiri krajinske slike. Te tvorijo v naši domišljiji nekako ozadje; pred njim korakajo v dolgih vrstah podobe grških junakov; pred njim se tudi dvigajo mesta in gradovi, ki jih navaja pesnik kot domove bojevnikov. Doslej nam je pesnik kazal Grke samo v taboru pred Trojo; čas je, da pogledamo nekoliko tudi deželo, ki so jo junaki zapustili že pred devetimi leti, pustili tam žene in otroke. Dandanes ne moremo več dobro pojmovati vtisa, ki ga je moral ta na videz suhoparno naštevajoči spev napravljati na stare Grke; saj obsega opis njihove domovine. In kako so Grki ljubili svojo domovino, o tem nam priča njihova slavna zgodovina, o tem nam neštetokrat govore njihovi pesniki in pisatelji. Lahko si predstavljamo, s kakim navdušenjem, s kakšnim koprnenjem so poslušavci pri recitiranju Homerjevih pesni pričakovali, da pride na vrsto tudi njih rojstni kraj. Tako v posebnih razmerah na videz suha dejstva in prazne številke ožive; saj je še dandanes preprost vojak ponosen, če le čuje številko svojega regimenta. Lahko torej presojujemo drugi del tega speva Iliade kot slavospev na krasoto rojstne dežele Ahajcev. Pesnik nas z neko nepremagljivo silo odvrča od trojanskega obrežja ter nas prestavi v duhu v slavno domovino grških junakov; na podoben način je tako prevzel v drugem delu prvega speva našo domišljijo, da smo popolnoma pozabili na Grke in smo opazovali le žitje in bitje blaženih olimpskih bogov. V naštevanju junakov in njih iskrih konj se omenja Telamonijec Aiaks kot najmočnejši, dokler je še Ahilej ločen od drugih gojil jezo in srd; kajti Ahilej, tako pravi pesnik je bil močnejši od vseh, kakor so bili tudi njegovi konji najmočnejši. Toda junak je jezo-mirno sedel pri ladjah, srdeč se na kralja, njegovi ljudje pa so dolgočasno ubijali ure in dneve ter brezdelno hrepeneli po boju. Kako

je s tem žalostnim pogledom kar naenkrat iz naše domišljije izbrisan veselo upanje, da se bosta sprijaznila glavna grška junaka. Nekaka gosta megla se je vlegla nad Agamemnona in njegove nade; iz te megle pa nam veje nasproti neko čuvstvo krivde, ki si jo je Ahilej pričel nalagati, ker se svojim zgledom sili svoje ljudstvo k brezdelju in postopanju v tako važnem trenutku. (Dalje.)

Prof. L. Arh:

Literarni pogovori.

Ko je zazvonil Stritarjev »Zvon« l. 1870. po slovenski domovini s cesarskega Dunaja, se je razveselila vsa Slovenija. In kako tudi ne? »Glasnika« ni bilo več, ljudje bi bili radi brali, a leposlovnega lista ni bilo. Tedaj se je odločil Stritar izdajati slovenski leposlovni list. Nekaka bojazen odseva iz njegovega »Vabila«, ker ni imel sotrudnikov ravno preveč. Omenja samo te-le: »Vdeleževati se lista obljubili so do zdaj gg. Celestin, Erjavec, Jurčič, Levec, B. Miran (Stritarjevo izmišljeno ime), J. Ogrinec in Valjavec«. A stvar je uspevala. Krog pisateljev se je širil vedno bolj in bolj. Vsak si je štel v veliko čast, da so prišli njegovi spisi v »Zvon«, ker urednik je bil strog, jako strog. Ni dosti, da imaš dobro misel in dobro voljo, povedati jo moraš tudi v lepi obliki, to je bilo strogo načelo novemu listu. Seveda, načelo je bilo pravo, a uresničiti ga ni bilo lahko. Do sedaj niso namreč naši pisatelji gledali bogve kaj na obliko, na vsebino pa tudi ne preveč. Da si le sploh kaj napisal, pa si bil pisatelj, rodoljub itd. Stritar je pa hotel uveljaviti načelo: lepa vsebina v lepi obliki. Zato pa si je moral vzgojiti učencev, kateri bi se ravnali po njegovih naukih, ker je imel dobrih starejših sotrudnikov malo. In zato obeta v »Vabilu«: »Zvon« bo pri-
našal v prijetni mnogoverstnosti: pesmi, povesti, humoristične, nato-
roznanske in kulturnozgodovinske opise, posebna naloga pa mu
bo z estetično — kritičnimi spisi zlasti mladini buditi veselje do
lepoznanstva ter čistiti in blažiti jej okus, kazati jej v izgledih iz
domačega slovstva in iz slovstev družih narodov, kaj je v resnici
lepó, kaj le na videz; kaj naj izbira in prebira, za kaj naj se navdu-
šuje in kaj naj posnema«.

Tudi jaz ne želim drugega, kakor je želel Stritar. Lepa vsebina v lepi obliki. To je višek, ki ga moremo doseči v leposlovju. Seveda je treba tudi tu zlate srednje poti. »V sredi v zlati skledi«, pravi naš pregovor. Ne samo vsebina, ne samo vnanja oblika, to še ne stori celega človeka, pa tudi ne povesti ali razprave. Kaj mi pomaga »čedno lice«, lep jezik, če pa ni vsebine? In kaj je, če je vsebina lepa, če pa nima pisatelj jezika v oblasti! Nejevoljen odložim knjigo.

»Mentor« otvarja z današnjo številko nov oddelek z naslovom, ki si ga je vzel od Stritarja. »Literarni pogovori« naj bi bili po mojem namenu domač kotic, kjer se bomo menili z mladimi prijatelji o leposlovju, o slovenskem slovstvu, o njih spisih itd. prav odkrito in moško. Vem, da bi marsikateri izmed vas v svojem navdušenju prijel za pero, a nima človeka, pri katerem bi se učil in spopolnjeval. Boji se tudi kritike, ki bi ga morda neusmiljeno raztrgala. Na ta način se nam morda uduši mnogo pisateljev.

Zato pa vabim vse mlade prijatelje, ki čutijo pisateljsko žilico v sebi, da se oglase pri meni. Presojeval bom vse spise stvarno, objektivno. Vem, da ne bo vse zrelo, kar boste poslali. Pa kdo je že učen padel z neba? Le vaja nas vodi k cilju, k dovršenosti. In vaditi se mora začeti človek v mladosti, na starost ne gre več.

Kaj naj pa pišem, bo marsikdo vprašal? Kratke povesti, orise, opise, pesmi. Pa še nekaj! Če bereš kako lepo mesto v grškem ali latinskem klasiku, prestavi ga v lepo slovenščino! Vedi, da so klasiki še vedno naši najboljši mojstri, boljši nego vsi »moderni«. Tam se uči in posnemaj! Tam boš dobil lepo misel v krasni obliki.

Še nekaj! Ne posnemaj slepo »modernih«, ne piši samih pik in pomišljajev. Uči se od njih lepega jezika, narodnih izrazov, in sploh kar imajo dobrega. Glavno pravilo ti bodi: Glej, da boš kot pisatelj pravi slovenski fant, krepak, rdečeličen, z zdravo dušo v zdravem telesu. Bledoličnih, prihuljenih mladih starcev ne maramo tudi v leposlovju ne.

Vabim vse mlade prijatelje, ki so jim muze stisnile pero v roko, da se oglase s kakim svojim duševnim proizvodom. Vadili se bomo — usus magister — vaja pa vodi k uspehu. Vse pa v blagor in čast ljubljeni domovini. Posnemajmo Gregorčiča, ki tako lepo pravi:

»In z duše cvetjem plemenitim
njo kitil bom, kot zdaj jo kitim.
Njo prvi spev je moj slavil,
poslednji njej se bo glasil.«

Prof. J. Kržišnik:

Ureditev koledarja.

Zgodovina nam izpričuje, da so že prvi zgodovinski narodi z zanimanjem opazovali dozdevno tekanje solnca in zvezd ter mesečne izpremembe. Ločili so dan in noč, določili kot večjo dobo teden (7 dni) in še daljšo po luninih izpremenih kot mesec. Sedem tedenskih dni so imenovali po dozdevnih premičnicah, ki tekajo okrog zemlje (solnce, luna, Mart, Merkurij, Jupiter, Venera in Saturn). — Ker traja sinodični mesec (od mlaja do mlaja) $29^d 12^h 44^m 3^s$,

so se menjali meseci z 29 in 30 dnevi. Da se je lunino leto izjednačilo s solnčnim letom, so Grki dodali vsako drugo leto po en prestopni mesec (mensis embolismus) od l. 594 pr. Kr., kasneje pa (po l. 432 pr. Kr.) tekom 19 let 7 prestopnih mesecev (po 30^d), ker je 235 luninih mesecev = 19 solnčnim letom, t. j. 6940^d.

Egipčani so bili vezani na vsakoletno Nilovo povodenj. Opazili so, da je Nil začel naraščati, ko se je prvič prikazala zvezda Sirius (Sothis) v ozvezdju Orion nad obzorom. Dobo od enega do drugega prvega vzhoda te zvezde so sprejeli za leto. Ker so se Egipčani pri tem všteli za 1/4 dneva, je prepotoval egipčanski novoletni dan v 4 krat 365 t. j. v 1460 letih (Sothisova doba) vse dni solnčnega leta.

Rimljani so prvotno poznali leto z 10 meseci. Prvi mesec je bil marcij, odtod imena kvintilij (julij) in drugi do decembra. Po Liviju je Numa Pompilij vpeljal lunino leto z 12 meseci in 355 dnevi. Na vsaka 4 leta so za praznik terminalij, ki je bil 23. februarja, dodali prestopni mesec, »mercedonius« imenovan. Rimski pontifiki so imeli tudi nalogo napovedovati ščip in mlaj, ter dostavljati prestopni mesec. Pri tem opraviu pontifiki niso vselej pravično ravnali. — Gaja Julija Cezarja je opozoril egipčanski astronom Sosigenes na pomanjkljivosti v rimskem koledarju. Cezar je l. 46 pr. Kr. določil, da se za prestopnim mesecem dodasta še dva druga meseca s skupno 67 dnevi. To leto se vsled tega imenuje »leto zmešnjave« (annus confusionis). Z l. 45. pr. Kr. je stopil v veljavo julijanski koledar.

Cezar je sprejel za svoj koledar solnčno leto s 365 1/4 dnevi. Vsako četrto leto naj ima kot prestopno leto 366 dni. Kristjani so sprejeli julijanski koledar. Na prvem splošnem cerkvenem zboru v Niceji (l. 325) so določili za Veliko noč prvo nedeljo po pomladanskem ekvinokciju (21. marca). Ker pa znaša tropično leto samo 365^d 5^h 48^m 46^s, torej 11^m 14^s manj kot julijansko leto, je bilo treba koledar popraviti. Papež Gregor XIII. je pritrdil l. 1579 nasvetu Alojzija Lilio ter je z bulo »Inter gravissimas« (22. febr. 1582) določil, da se izpustijo dnevi od 5. do 14. oktobra 1582, tako da so pisali po 4. oktobru takoj 15. oktober 1582. V bodoče naj bodo navadna, ne prestopna tista leta, ki so s 100, ne pa s 400 deljiva. Tako niso bila prestopna leta 1700, 1800 in 1900. Katoličani so se naglo oprijeli gregorijanskega koledarja. Protestantje v Nemčiji, na Danskem in v Švici so sprejeli popravljeni koledar l. 1700 ter so izpustili to leto dneve 19/29. februarja, Holandci l. 1710, Angleži l. 1752 in Švedi l. 1753.

Pravoslavne države (Rusija, Rumunska, Bolgarska, Srbija in Grška) se držijo še vedno julijanskega koledarja. Od 1. marca 1900 so vsled tega za 13 dni za nami.

Omeniti moram tudi takozvani francoski revolucijski koledar, ki je bil 5. oktobra 1793 vpeljan in 2. septembra 1805

odpravljen. Vpeljali so solnčno leto z 12 meseci po 30 dni. Mesec so razdelili v 3 deкаде. Koncem leta so dodali 5 praznikov: čednosti, nadarjenosti, dela, misli, plačila in vsako četrto leto kot prestopni dan še revolucijski praznik.

Andrej Uršič:

Navod za šahovo igro.

(Dalje.)

Gambit Salvio-Cochrane, kateri se sedaj malo igra, ima lepe zapletke, zahteva pa v sredi igre-partije veliko pozornosti. Salvio je začel prvi raziskovati (okoli l. 1630 do 1634) igro kot priznan italijanski pisatelj šahove teorije. Sledil mu je Anglež Cochrane v preteklem stoletju (1798 do 1878) in Nemec Silberschmidt (1845). Začetek gambita je razviden iz sledeče 31. partije. Igrali sta jo uni-verzi: Dublin (beli); Cambridge (črni) l. 1892.

Partija 31.

Beli: Dublin. Črni: Cambridge.

1. e2 — e4	e7 — e5	10. Dd1 — e1 b)	g4 — g3
2. f2 — f4	e5 × f4	11. d2 — d4	f4 — f3
3. Sg1 — f3	g7 — g5	12. h2 — h3 !	Lc8 — g4
4. Lf1 — c4	g5 — g4	13. De1 — e3	Tg8 — g6
5. Sf3 — e5	Dd8 — h4 +	14. b2 — b3	Lf8 — h6
6. Ke1 — f1	Sb8 — c6 a)	15. De3 — e1	Tg6 — f6
7. Lc4 × f7 +	Ke8 — e7	16. Lc1 — a3 +	Ke7 — d7
8. Se5 × c6 +	d7 × c6	17. De1 — b4	f3 × g2 +
9. Lf7 × g8	Th8 × g8	Črni napravi mat v 2. potezi.	

Opazke. a) Ako igra črni 6. Sg8 — f6 je to celi gambit Salvio; igra li črni 6. f4 — f6 je to gambit Cochrane; ako pa sledi 6. Sg8 — f6 imaš gambit Salvio-Silberschmidt. V sorodstvu je tudi gambit Steinitza (znanega † mojstra), kateri se pa ne igra. — † Steinitz sam ni mogel tega (gambita) vzdržati. Omenimo to le mimogrede radi celokupnosti. b) Ranken priporoča tukaj bolje d2 — d4.

Druge vrste je gambit kraljevega letavca; poleg gambita kraljevega skakača najvažnejša igra (začetek). Ima štiri glavne variante; za vsako podamo praktično partijo.

Partija 32., igrana 1. decembra 1892.

Beli: Simon Vinaver. Črni: dr. Dziobeck.

1. e2 — e4	e7 — e5	8. Lb3 × f7	Ke8 — f8
2. f2 — f4	e5 × f4	9. Lf7 — b3	Lb4 × c3
3. Lf1 — c4	d7 — d5	10. b2 × c3	Sb8 — d7
4. Lc4 × d5	Sg8 — f6	11. e4 — e5	Sd7 × e5
5. Sb1 — c3	c7 — c6	12. Sf3 × e5 !!	Lg4 × d1
6. Ld5 — b3	Lc8 — g4	13. Lc1 — a3 +	Kf8 — e8
7. Sg1 — f3	Lf8 — b4 ? ?	14. Lb3 — f7 +	Mat.

Partija 33.

Beli: N. N.

Črni: I. Metger.

1. e2 — e4	e7 — e5	7. Kf1 — g2	Lf8 — d6
2. f2 — f4	e5 × f4	8. e4 — e5	Ld6 × e5
3. Lf1 — c4	d7 — d5	9. Dd1 — e1	Dh4 — d4
4. Lc4 × d5	Dd8 — h4 +	10. Lc4 × f7 +	Ke8 × f7
5. Ke1 — f1	g7 — g5	11. Sg1 — f3 a)	Lc8 — h3 + b)
6. g2 — g3	f4 × g3	Beli se poda.	

Opazke: a) Do tukaj je vse po knjigi; sledeče poteze črnega teoretiki niso videli. b) Beli mora vzeti letavca, na kar grozi neovrgljivo g5 — g4 + in g4 × f3 +.

Partija 34., imenovana »nesmrtna«.

Beli: Anderssen. Črni: Kiesericky.

1. e2 — e4	e7 — e5	13. h4 — h5	Dg6 — g5
2. f2 — f4	e5 × f4	14. Dd1 — f3 ! b)	Sf6 — g8
3. Lc1 — f4	Dd8 — h4 +	15. Lc1 × f4	Dg5 — f6
4. Ke1 — f1	b7 — b5	16. Sb1 — c3	Lf8 — c5
5. Lc4 × b5	Sg8 — f6	17. Sc3 — d5	Df6 × b2
6. Sg1 — f3	Dh4 — h6	18. Lf4 — d6 ! c)	Dh2 × a1 +
7. d2 — d3	Sf6 — h5	19. Kf1 — e2	Lc5 × g1 d)
8. Sf3 — h4	Dh6 — g5	20. e4 — e5 e)	Sb8 — a6
9. Sh4 — f5	c7 — c6	21. Sf5 × g7 +	Ke8 — d8
10. Th1 — g1 a)	c6 × b5	22. Df3 — f6 +	Sg8 × f6
11. g2 — g4	Sh5 — f6	23. Ld6 — e7	Mat.
12. h2 — h4	Dg5 — g6		

Opazke. a) Beli pusti nalašč letavca vzeti. b) Ta poteza pojasni, zakaj je žrtvoval beli letavca b5. Preti črnemu Lc1 × f4 izguba dame. c) Ženijalna poteza! d) Da ne sme črni igrati Da1 × g1, razvidiš iz nadaljevanja: 20. Sf5 × g7 +, Ke8 — d8; 21. Ld6 — c7 mat! Ako igra pa črni Da1 — b2, je mogoče držati partijo remis. e) S to potezo odtegne beli črnemu obrano pešca g7; preti mat v 2. potezi. Ta partija je bila igrana l. 1851. v Londonu. Pridali so ji zgoraj navedeno ime.

Partija 35.

Beli: Sviderski.

Črni: J. Mieses.

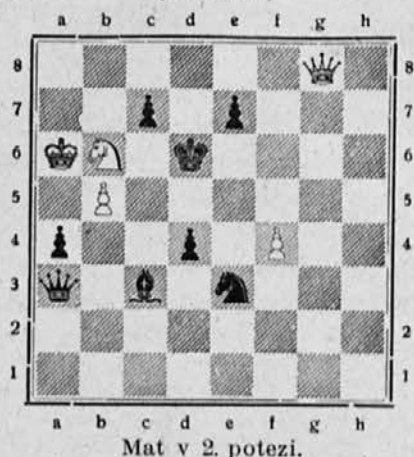
1. e2 — e4	e7 — e5	12. g2 × f3	Lg4 — e6 b)
2. f2 — f4	e5 × f4	13. f3 — f4	c7 — c6
3. Lf1 — c4	Sg8 — f6	14. Kg1 — h1	Kg8 — h8
4. Sb1 — c3	Sb8 — c6	15. c3 — c4 !! c)	Le6 — h3
5. Sg1 — f3	Lf8 — b4	16. Tf1 — g1	h7 — h6
6. 0 — 0	0 — 0	17. Lg5 — h4	f8 — g8
7. d2 — d3	d7 — d6	18. e4 — e5 ?? d)	d6 × e5
8. Lc1 × f4	Lc8 — g4	19. f4 × e5	Dd8 — d4 e)
9. Lf4 — g5	Lb4 × c3	20. Lh4 × f6	g7 × f6
10. b2 × c3	Sc6 — e5	21. Dd1 — f3 ?	Lh3 — g2 + !! f)
11. Lc4 — b3	Se5 × f3 + a)	Beli se poda.	

Opazke. a) Bolje bi bilo Lg4 × f3, 12. g2 × f3; Se5 — g6, s katero potezo prisili letavca g5 naj pokaže »farbo« nadaljevaje s h7 — h6!

b) Šibka poteza. Z Lg4 — h3 dobil bi črni »tempo«. c) Zabрани d6 — d5 in preti z f4 — f5 zapreti letavca. d) Ni preveč srečna misel; 15. c2 — c3 se sledečm Lb3 — c2 bi bilo priporočiti. e) Sedaj je črni na boljšem. Mises je snel zanjko z vratu, beli sili v njo! f) Ako vzame Df3 × g2 izgubi beli s Tg8 × g2, Tg1 × g2 še Tal z Dd4 × a1 +. To je zanjka!

Naloga 34. (A. Uršič.)

(Original.)

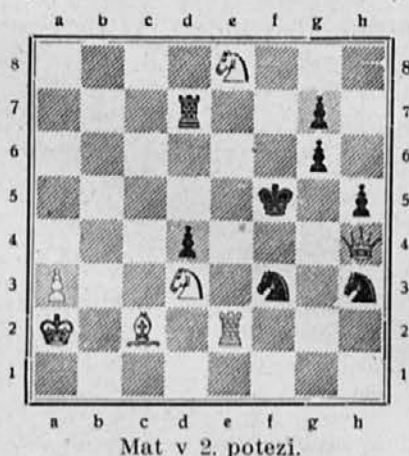
Naloga 36. (A. Uršič.)

(Original.)

Naloga 35. (J. Berger.)

(Deutscher Wochenschach 1893.)

Naloga 37. (Jos. Fritsch.)

(Deutsche Schachzeitung.)

Listnica: Našim mladim prijateljem želimo k novemu letu vse dobro! Z malim trudom veliko učenosti in mladeniške vztrajnosti. Najprvo dolžnost, potem sladkost. Šahove naloge tudi letos ne bodo preveč težke, partije kolikor mogoče zanimive. Šah naj je igra, šport, razvedrilo ne pa — poklic; v tem zmislu bo naš »Mentor« šahov del nadaljeval. Zdravi! »Šah« vsem slabostim!

Drobiž.

Naše slike. Arabska šolska mladina v Algierju. Arabski učenci so veliki trpini. Učitelj jim narekuje stavke iz korana, učenci jih morajo ponavljati, dokler ne znajo korana na pamet. Dečki so živahni! Ni čudno, če učitelj rabi večkrat dolgo palico, da zopet vzbudi pozornost izročene mu mladine.

jali novoletna darila, takozvane strenae Kalendariae. Izprva so si dajali kot strenae razno sladko sadje, kakor datelje, smokve, med, mandelje i. dr. To naj bi bilo nekako dobro znamenje za celo leto. »Omen causa est,« pravi Ovidij, »ut res saporille sequatur et peragat coeptum dulcis ut annus iter« (zato da sladkost spremlja do-

Novo leto pri Rimljanih. Prvi dan novega leta, Kalendae Januariae, je bil pri Rimljanih že izza najstarejše dobe praznik, posvečen zlasti dvoglavemu bogu Janu, ki je z eno glavo gledal na preteklo, z drugo pa na novo leto. Meščani so se zbirali v njegovem svetišču na Tarpejski pečini v novih oblekah. Konzula sta pa šla v slavnostnem izprevedu, spremljana od senatorjev, vitezov in ljudstva na Kapitolij, kjer se je vršila daritev Jupitru. Po daritvi sta priredila konzula pojedino na Kapitoliju in delila gostom in drugim koške z denarjem, zabojčke, zlate čaše, obleko in ploščice s podobami in imeni konzulov.

Prijatelji so si voščili »Kalendas ianuaris felices cum multis annis« in si da-

godke celega leta in da leto brez grenkosti dovrši pričeto pot). Kmalu so pa namesto sadja darovali zlate novce, posode in čaše, na katerih je bilo pogosto napisano: Annum novum faustum felicem. Novoletna darila so dajali zlasti kljenti svojim patronom in učenci svojim učiteljem, pa tudi meščani cesarju. Na nekem novcu iz Hadrijanove dobe se nahaja napis: Senatus populusque Romanus annum novum faustum felicem Hadriano Augusto patri patriae.

Pozneje so prišle v navado tudi razbrzdane pojedine, katerih so se udeleževali gostje, oblečeni v ženske obleke ali pa v goveje kože. Tertulijan, Prudencij i. dr. so jih imenovali hudičeve pojedine in so kristjane svarili pred njimi. Cerkev je

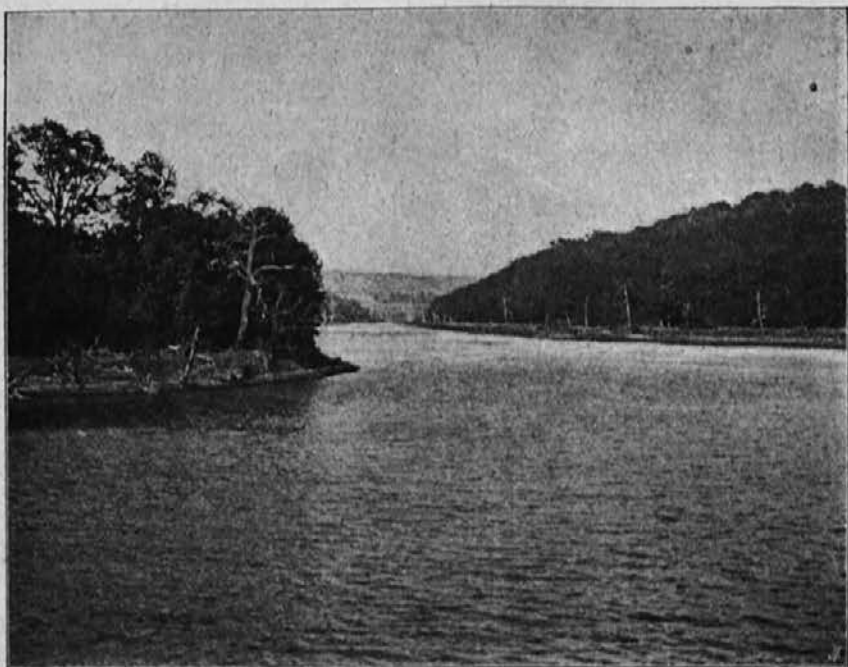
nastavila na ta dan praznik Obrezovanja Jezusovega, da bi se kristjani ogibali teh razuzdanih veseljc, spominjajoč se, da je ta dan novorojeni Zveličar prvokrat prelival svojo kri. A. Koritnik.

Naše slike. Bospor v bližini Carigrada. Bospor, morska cesta med Črnim in Marmarskim morjem, loči Evropo od Azije. Dolg je ta preliv 30 km, njegova srednja širina znaša 1600, na najozžjem mestu samo 550 m. Ker dobi Črno morje veliko sladke vode, ima na površini 1.8‰, v globočini 80 m pa 2.25‰ soli. Zato teče na površini voda iz Črnega morja skozi Bospor v Marmarsko morje, spodaj

morje, marveč bo tukaj tudi začetek železnice, ki se bo izpeljala skozi Mezopotamijo v Indijo.

Kristusova zgodovinska osebnost.

Dobé se brezverski otročaji — tudi med dijaki — in časnikarski diletantje, ki jih ni sram izreči ali celo zapisati, da Kristus ni živel. Dobilo se je v zadnjem času med Nemci celó nekaj protestantskih pastorej, katerim pa ni od protestantizma ostalo nič drugega, nego da zoper vsako versko resnico protestirajo — dobili so se trije taki možje, ki so poskusili s krinko znatnosti pogrevati že zdavnaj temeljito ovrženo laž, da Kristus ni zgodovinska oseba.

pa nazaj bolj slana voda [Marmarskega morja. Obrežje Bospora je na obeh straneh gosto posejano z vasmí, gradovi, letovišči in vrtovi, tako da je Bospor bolj podoben reki. V resnici ni Bospor z Dardanelami vred nič drugega kot dolina, ki se je v kvarterni dobi pogreznila in jo je morje zalilo. Na levi strani se od Bospora odcepi dolg, rogu podoben zaliv v evropsko celino. Zato ga tudi imenujejo „Zlati rog“. Na obeh straneh se razteza Carigrad, glavno mesto Turškega cesarstva, Carigrad bo dosegel v kratkem času še večji pomen, ker ne bo prevladoval samo morske ceste iz Črnega morja v Egejsko

Tem je zapisal v spominsko knjigo berlinski vseučiliščni prof. dr. Adolf Harnack, ki velja na zgodovinskem polju Novega Zakona pri modernem svetu za enega prvih strokovnjakov, besede, ki jih bodo pomnili. Židovski dnevnik »Neue freie Presse« je prinesel 15. majnika l. l. iz njegova peresa članek, v katerem piše med drugim to-le: »Sramota je za znanstvenega teologa, sploh odgovarjati na vprašanje, ali je Jezus resnično živel, ko so se vendar že celo stoletje ukvarjale s proučevanjem Jezusovega življenja najboljše moči v Nemčiji (pa nič manj na Angleškem in Francoskem in zadnji čas

zlasti tudi na Ruskem — op. poroč.) Toda če mora človek brati v časnikih, kakršen je »Das Freie Wort« (1909, str. 491): Verska znanost je polagoma prišla do zaključka, da se Jezus Kristus kot historična oseba ne da več vzdržati, ne preostaja nič drugega, nego da primeš za pero, če nočeš dopustiti, da potemni zgodovinska resnica. »Das freie Wort« nadaljuje po oni trditvi tako-le: »Številni znanstveniki prvega reda po službi in dostojanstvu (sic!) izjavljajo, da so evangeliji zbirke bajk. To se pravi, da se milo izrazim, javnost hudo varati. Jaz ne poznam sploh nobene »znanstvenika«, nikari pa prvega reda, ki bi ga bilo mogoče tu navesti. Oni »trije učenjaki«, s kojih imeni je zadnji čas v Nemčiji združeno gibanje na polju Jezusovega življenja, Kalthoff, Jensen in Dreur, niso napravili resnih študij, ki bi jim dale pravico, govoriti v znanosti o postanku krščanstva. To so diletantje, katerih velike zgodovinske napake in drzne kombinacije dokazujejo, da se niso v cerkveni zgodovini nikdar metodično šolali. V vsaki drugi znanosti bi se šlo preko takih mož na dnevni red.« Sapienti sat!

Na Kalvarijo! V pogrebem govoru na blagopokojnega pesnika Medveda je izrekel naš slavní pisatelj Fr. S. Finžgar sledeče pomenljive besede: »Ne vodijo gladke steze na Parnas. In vsak naš pesnik je hodil in še hodijo trnjevo pot — vsak na svojo Kalvarijo.«

Ne samo pesnik, vsak, ki hoče enkrat delovati v blagor svoje domovine, mora stopati po trnjevi poti na svojo Kalvarijo. Marsikaka neprilika življenskega poklica nam naloži svoj križ na rame in nam pokaže pot proti Kalvariji. A mi idimo z vdano voljo in resno odpovedjo, sledeč Kristu, ki je ljubil svoje ljudstvo do smrti. Na Kalvarijo! bodi naše geslo, ki nas pripelje v obljubljeni deželo.

Naj nas ne premaga samoljubje ob vznožju Kalvarije! Izpopolnjujmo se z neumorno pridnostjo, s pogumom v srcu, z zavestjo v duši! Zato je pa treba močne volje, kajti:

»Kar je čilega, to obvelja.« O. Zupančič.
N. St.

Izraelski koledar. Glavno opravilo vsakdanjega življenja izraelskega ljudstva je bilo poljedelstvo in vrtnarstvo. Setev in poljsko delo, žetev božjega blagoslova in vesel praznik, trgategv lepega sadja in vinskega soka: to so bile njegove skrbi. Kakor kažejo izkopine Angleža Macalistera, ki je raziskoval mesto Gezer (l. 1902—1905 in l. 1907—1909), je izraelsko ljudstvo zelo pridno obdelovalo svoja polja. Ta mož je našel razen mnogo stiskalnic za grozdje in olje — in sicer na krajih, kjer ni več dandanes tega sadja — tudi starohebrejski napis koledarja. Napis je na pločici iz apnenca in obstoja iz sedem vrst starohebrejskih črk. Računajo ta napis med najstarejše še starosemitsko abecedo. Tu niso imena mesecev, kakor jih navadno imenujemo, ampak imenovani so po opravilih poljedelca (v oklepaju so naši meseci):

1. mesec trgatve (oktober);
2. mesec setve (november ali december; mesec pozne setve (februar);
3. mesec lanove žetve (marec);
4. mesec ječmenove žetve (april);
5. mesec žetve vse [druge] (maj);
6. mesec [drugega] obrezovanja vinskih trt (junij);
7. mesec trgatve (julij).

D. Otilijev.

Kako se gibljejo Esperantisti? Meseca avgusta (od 14.—20.) lanskega leta se je vršil šesti internacionalni esperantski kongres v Washingtonu. Priprave so bile velikanske; in Amerikanci so skrbeli, da je ta kongres prekašal vse prejšnje. Policaji so se učili Esperanto, da so mogli kolikor mogoče ustreči gostom. Preskrbljeno je bilo za vsakovrstno zabavo, obiskali so tudi niagarski slap. Tudi katoličani-esperantisti so se skrbno pripravili, da niso zaostali na kongresu. List »Espero Katolika« je navduševal takole svoje somišljenike, zlasti amerikske: »Dosedaj so imeli katoliški Esperantisti na vseh kongresih službo božjo s petjem in pridigo v esperantskem jeziku, priredili so sestanke, pri katerih se je ukrenilo vedno kaj važnega za razširjanje našega jezika med našimi brati po veri. To, kar smo storili mi Evropci, mi »starokopitneži« v Genevi, Cambridgeju, Draždanih, Barceloni, to morete, to morate tudi vi napra-

viti v Washingtonu. Na kongres je šel zastopnik »Mednarodnega katoliško-esperantskega društva« (Internacia Katolika Unuigo Esperantista) Cl. Colas urednik omenjenega lista »Espero Katolika«. O uspehu homo kaj poročali.

Naše slike. Hanibalov grob (str. 80). Na azijski strani Marmarskega morja se na pusti planoti dvigata dve mogočni cipresi. Nedeljski mir vlada tukaj. Res mir in pokoj privoščimo utrujenemu popotniku, ki se je zatekel semkaj pred sovražnimi Rimljani. Pod temi drevesi počiva Hanibal, največji nasprotnik Rima. Šele smrt mu je naklonila zaželjeni počitek l. 183. pr. Kr. r.

Za kratek čas — (zbral prof. A. Koritnik). Ubi bene, ibi patria. — Nekje na Nemškem so našli ubitega človeka ravno na meji med dvema občinama. Glava in trup sta ležala v eni, noge pa v drugi občini. Ker mrtveca ni nihče poznal, se vname prepir med županoma obmejnih občin, katera naj ga pokoplje. Nikakor se ne moreta zediniti; slednjič jima pomaga iz zadrege pisar, ki je svojčas prilezel celo do polovice II. gimnazijskega razreda. Moško se oglasi: »Moža, latinski paragraf veli: 'Ubi bene, ibi patria', kar se pravi: 'Wo die Beene (Beine), da ist das Vaterland'«. Stvar je postala jasna kot beli dan in tujca je pokopala občina, v kateri so bile noge.

Recept zoper namišljene bolezni:

aqua fontis	68
eadem repetita	17
aqua destil.	5
nil aliud	94
iterum eiusdem	06
	100—

Memento, morieris. — Angleški kancelar Morus opomni nekoč svojega dolžnika, naj mu vrne dolžno vsoto. Ta mu pa odgovori: »Memento, morieris!« Mor hitro popravi: »Rectius: Memento Mori aeris!«

Kako sena gostijirazvijazabava:

Primum — silentium,
secundum — stridor dentium,
tertium — rumor bibentium,
quartum — vox clamantium,
quintum — vociferatio amentium.

Na drug način se te stopnje izražajo takole:

1. Nec sermo neque iocus.
2. Et coeperunt loqui.
3. Rumor factus est.
4. Loquebantur variis linguis.
5. Ibant qui poterant, qui non poterant, iacebant.

Cvetke iz šolskih klopi:

Caesar iuventutem legebat — Cezar je bral »Mladost«.

Romulus conditor fuit Romae — Romul je bil konditor (sladčičar) v Rimu.

Omnia si perdas, famam servare memento: qua semel amissa postea nullus eris — Če vse izgubiš, skrbi, da ohraniš lakoto: kajti če izgubiš zemljo, nisi nič.

Erga magistros sitis semper grati — Torej je žeja učiteljem vedno všeč.

Juste vivas. — Just, živio!

Corinthus sita erat in faucibus (grlo, soteska) Graeciae — Korint je bil sit Grške do grla.

Uganke:

1. Neki dijak je pisal svojemu prijatelju pismo. Namesto s pozdravom, sklene pismo s temle stavkom: »Mitto Tibi navem, prora puppique carentem.« — Kaj je hotel s tem reči?

2. Nemo et Nullus habitabant in una domo. Nemo evasit, Nullus excurrit. — Quis mansit?

3. Quid est studiosus sine studio?

4. Tvori latinski stavek z eno samo črko!

5. Nekdo pošlje sod vina čez morje s sledečim napisom: NONVINIVINOS EDAT QAE VINO. — Kaj pomeni ta napis?

(Rešitev ugank in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.)

Trgovina oljnatih barv, tirnežev in lakov ter vseh v to stroko spadajočih predmetov.

Brata EBERL slikarja napisov, pleskarska mojstra
Miklošičeva cesta 4, naspr. „Uniona“.

Priporočata se preč. duhovščini in p. n. občinstvu v vsakem oziru kot priznana solidna tvrdka.

Knjigovoznica „Katol. tiskovnega društva“
v Ljubljani se priporoča

v izvršitev vsakovrstnih knjigoveških del.

Kužnikom znanen popust. — Solidno delo, zmerno cene.

Luka Vilhar, urar, Ljubljana, Kopitarjeva ulica šte. 4

priporoča prečasniti da-
hovščini in št. občinstvu svoje veliko in bogato zalogo **priložnostnih daril**
kot ure, verižice, uhane, zapesnice po najnižjih cenah. Za solidno in točno potrebo se jamči.

Ivan Kregar posar in izdelovatelj cerkvenega orodja in
posode, Ljubljana, Elizabetna cesta šte. 3

se priporoča v izde-
lovanje vsakovrstne cerkvene posode in orodja iz zanesljive kovine po vzorcih
ali po lastnem načrtu v poljub-
nem št. gu. Naro posodo popravi in prenovi, posreči in pošlavi vse po priznani najnižji ceni.

Nizke cene! Priporoča se Velika zaloga

trgovina s klobuki in čevlji

Ivan Podlesnik ml., Ljubljana, Stari trg št. 10.

V zalogi ima tudi
telovadne čevlje,
hlače, srajce, če-
pice, pasove, zna-
ke za uniforme.

Prodajalna „Katol. tisk. društva“ (H. Ničman) v Ljubljani

priporoča svoje bogato zalogo

šolskih in pisarniških potrebščin,

kaker: raznovrstni papir, zvezke, noteze, razne zapisanke, kopirne knjige,
šolake in pisarniške mape, pisala, radirke, črtilo, gumi, tiskalnice, ravnila,
trikote, šestila, barve, čopiče, raznovrstne razglednice in devocijonalije.

Julija Štor, Ljubljana

Prešernova ulica št. 5.

Največja zaloga čevljev

za gospode, dame in otroke. Športni čevlji iz najbolj slovitih tovarn. Pravi goiserski gorski čevlji.

**Prva slovenska veletrgovina
z železnino in s poljedelskimi stroji**

Fr. Stupica, Ljubljana

Marije Terezije cesta šte. 1

priporoča bogato zalogo raznovrsne železnine, stavbnih potrebščin, sani, izvrstnih drsalik, motorjev, železnih blagajn itd.

Najnižje cene in solidna postrežba!

Priporočljiva domača tvrdka!

Podpisani izjavljam v imenu stavbnega odbora za zidanje nove cerkve v Šmihelu pri Žužemberku, da je gospod

Rajko Sušnik, umetni steklar v Šiški

napravil v imenovani cerkvi enajst novih oken, krásno in umetno v gotakem slogu, v splošno zadovoljnost in po zmerni ceni ter je zato v svoji stroki vreden najboljšega priporočila.

V Šmihelu, 19. avg. 1909.

Za stavbni odbor:
Frančišek Gabrišek, župni uprav.